

Baltijas Semkopis.

Mašā:

Par gadu 2 r., par 1/2 gadu 1 r. 10 l., par 3 mēn. 60 l.; ar pēstūstīšanu: a) par pastu: 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgavā: par gadu 2 r. 30 l.

Sludinājumi

mašā 5 kap. f. par rindianu.

3. gada-gājums.

Atstāleschana:

Jelgavā: „Balt. Semkop.” redakcijā, Katoku eelā № 2 (šeitā); Rihgā: Leelā Kaleju-eelā № 4, pee Kapteina l. un Lušama un Bušča l. l. grahmatu-bobēs; Zitur: Pee mahzitateem, skolotajeem, pag. wezateem, šrih: wereem 2c. un wišās grahmatu-bobēs.

№ 4.

Jelgavā, peektdeenā, 28. janvarī.

1877.

Rahditajs: Lauksaimniecība: Rihmija un semkopība. Viteneeka darbi janvarī. Jhšas wehsturigas šinas is Kuršemes semkopības. Pahrbaušet, un tas lahs patureet. — Wahrpas: Kartupeki. Putni ta nesahtu isklaudeši. — Wispahrigā daka: Wehstules par Baltijas šadshwi. — Daschadas šinas: No eesfsemehm. No ahrsemehm. — Schis un tas: Atbildes. — Sludinājumi.

Lauksaimniecība.

Rihmija un semkopība.

I.

(Turpinājums).

Sehra-šlahbe ir sehra un šlahbekta šaweenojums. — Kad sehru dedšina, tad tas šaweenojāhs ar gaiša šlahbekli, un zaur to rodahs wis pa preekšču ihpašča gahša, kuru par sehrainu šlahbi šauz. Sehr-kozinus (spitschkus) aišbedšinoet is reišes kahhs masums no šchihš šlahbes rodahs, zaur kuru, ja to eedwahšo, ir jallepo. Sehrainai šlahbei kihmiskās fabrikās peewed wehl klahst šlahbekli un zaur to rodahs sehra-šlahbe. Sehra-šlahbi leeto pee kaulu apstrahdashanas. Dabā ir daschadi sehra-šlahbi šaweenojumi, no kureem wis wairak isplatiti sehra-šlahbi kakti jeb gipšis. Kad šlahhs sehra-šlahbi ir usnehmis, tad šlahbeklis atšchirahs no sehra, kuršch peepalihšis olas-baltuma weelahm isgatawotees, kuras atkal preekšč kustonu uštufeschanas no leela šwara, tapehž ka is olas-baltuma weelahm gata un ašinis pa leelakai dafai fastahw.

Kur kustonu meefas pušt, tur sehhs ar uhdens weelu jeb ari ar amonijaku šaweenodamees koti šmird. Is sehra-uhdens-weelas, zaur kuru eepuwušči panti til nepatihkami šmird, pee 32 un 40 grahdu šiltuma rodahs atkal sehra-šlahbe ar uhdeni.

Krama-šlahbe ir krama-weelas un šlahbekta šaweenojums. Praštās šmiltis un krama atmins ir is šchihš weelas, kuru kihmiki par krama-šlahbi šauz, un kura dabā tihra kristaku weidā kalnu kristali atrodahs, t. i. kalnu kristals ir tihra, škladra krama-šlahbe. Krama-šlahbe dabā koti isplatita un to it ihpašchi steebru jeb šalmu šlahdi un šahle usnem.

Fosfora-šlahbe ir fosfora un šlahbekta šaweenojums. — Kad fosforu dedšina, tad rodahs beesā balta migla. Schi migla naw nekas žits, ka koti masas fosfora-šlahbes pahrsšas, kurahm uhdenā naw klahst. Kaut gan fosfora-šlahbu mineraku legheri dabā ne wišai beeschi atromami, tad tomehr koti masā mehra fosfora-šlahbe ir gandrihs wišur atrasta, kur ween pehž tahs meklets. Aramā kahrtā ta ar weenu koti masā mehra. Un tomehr wišs fosfors, kuru preekšč sehrcokzinu gatawofschanas isleetā, nahš is aramās kahrtās. Proti šlahdi usnem is semes fosfora-šlahbi un it ihpašchi tee šlahdi, kuri bagati ar olas-baltuma weelahm. Kustonu meefās fosfora-šlahbe ar katkeem kopā šakrahjahs kaulōs, is kureem tad ari to fabrikās dabu.

Wahramā šahls ir šawada metaka, natriuma, un chlora šaweenojums. Šahli zeen. lafitajs gan is deenas reds un bauda un tapehž to jau it labi pahšst.

Kaut gan wišs šlahdi tai šinā weenabi, ka beš minetahm astonahm mineraku weelahm newar augt, tad tomehr tai šinā tee atkal

daschadi, ka daschš pagehr weenas no šchihm weelahm masakā, daschš atkal leelakā mehra. Ja nu šlahhs tahs weelas ne-atrod wadjahgā mehra, kuras tam wis wairak wajaga, tad tas newar kreetni augt, kaut ari wišās žitas weelas buhtu pahr pahrigā mehra. Tapat ka alus bruhweris tikai til daudš alus war buhwet, žil tam apihnu—kaut gan tam eesala koti daudš,—ta pat ari no sehžās mehš dabonam tikai til daudš grandu, žil pehž tahs weelas war isnahkt, kuras no wišahm astonahm tihrumā wis masak. Ja nu semneeks grib no šawa sehjuma eeguht daudš grandu, tad tam jaruhpejahs, ka tihrumā buhtu wišās šchihš astonas weelas pilnigā mehra, un ka semei zaur mefleem is gadus tahs weelas taptu atdotas atpakal, kuras tai zaur planju atnemtās.

Bet pee šchihš weelu atdoschanas semei, wišahm 8 weelahm naw wis weenads šwars. Daschās no tahm ir gan drihs is katrā semē til leelā mehra, ka to preekšč ilgeem laikeem peeteek; daschās atkal masakā mehra, bet to šlahdeem ari masakā mehra wajaga, un atkal žitas, kuras tur pat šaimniecibā top isleetatas un tahdā wišē ar mehšleem top atdotas semei atpakal. Schihš weelas masak eewehrojamas. Bet diwas weelas ir no wis leelakā šwara, proti **kalijš** un **fosfora-šlahbe**.

Kad semi atšahj atmatahm, tad ta ahtri apaug ar šahli jeb it ihpašchi ar šlahdeem. Tomehr šchee šlahdi pee weenadas semes ar weemu tee pahšchi. Kalkota atmata apaug ar žitadeem šlahdeem ne ka weegla šmiltis, un weegla šmilti atkal aug žitadi šlahdi ne ka mahla-jeb purwa-semē. Tomehr semneeks nekauj wis wišēem šcheem šlahdeem laukā augt, bet sehj tikai daschus.

(Turpmak wehl).

Viteneeka darbi janvari.

1) Ja tawi bišču stropi dahrsā eeseemoti, tad eij gar wišēem un apluhko, waj bitehm netruhšt škladra gaiša zaur to, kā škreijzaurums ar nomiruschahm bitehm aišbiris. Ja tahhs atgadijums buhtu, tad iswelz nomiruschahs bites ar ahki zaur škreijzaurumu. Bet netaiši tikai troškua, jo bites seemas-gukā praša pahr wišahm leetahm meeru no biteneeka. Škreijzaurumu isstihrijis, apšedi atkal stropa preekšču ar škujahm, waj garkuhsteem, kā tas jau preekšč tam bija apšegts.

2) Gegahdā jaunus stropus us 1877. gadu un pee bišču-kopščanas wajadšigos eerotščus, kahdi „Baltijas Semkopja” 20 lapas pušē 1876. gadā mineti. Isdari ari wišu žitu, kas tanī lapas pušē par bišču-kopščanu minets.

3) Kas pastahwigu ehku grib taišit, tam pahr wišahm leetahm kreetnis un pastahwigs pamats jāleek. Jo labaks pamats, jo labaki ari šlahwehs us wina želtā ehka, jo šlittaks tas, jo ahtraki ari winā radifees plaišas un isšchkeebumi. Pat klusā, jaukā laikā war tahdas ehkas eedšihweekteem šlahbe želtees, bet nahš nu wehtra ar štipru leetu, tad ne reti wiša ehka šagruhšt. — Ja kahhs grib kahdu daiši waj šinatnibu eemahžitees, kahdu darbu waj amatu, semes-waj lopu-šaimniecibu ar labu šelmi us preekšču dšiht, tad tam ir šawam nosluchtam kreetnis pamats jāleek. Tam ir ta, preekšč wina nodomātās šinatnibas, amata jeb šaimniecibas wajadšigā šinaščana un is-

maniba japeesawina. Ja nu tam noluhkam nepeeteefošs, jeb ari ne kahds pamats nau likts, tad wisa ta leeta stahw uš nedroščahm kahjahm. Uprehtinata tuwoščanahs pee nošpreesta mehřka paleet par atkaphščanos, tadeht kã tani leeta šweščineeks buhdams, wińšch no ištã zefa nomaldahs. Ja nu kahdi neisbewigi un nelainigi gadijumi nahť, tad ne reti ir peepeschs křitums, pilniga ispoštichana dabigee pehznahzeji.

Ari bišču-kopščana pagehr kreetnu pamatu, lai pee winas šaistitais noluhks labi isdotoš. Kas ar eenahščahnu grib bites kopt, tam pee tam wajadřiga sinamiba un ismaniba japeesawina, kura winam doš špehju, bites pehž řawas wajadřibas apkopt. Winam jatop par řapratigu un ismanigu biteneeku. — Ğesahzejs mehřš pirkt weenu waj wairaf stropuš bišču, noštahda winuš, ir ari mudigs winuš alašč apřkatit, un řcheetahs nu tahdã wińšẽ jau isbewigai bišču-kopščanai pamatu lizis. Ar řcho pirmo řoli tatschu nepeeteef. Kas kreetnu pamatu kahdai ehłai grib likť, tam nepeeteef wiš, kad wińšch atmenus řawed un laut kã řagahšč, turpreti tam wajaga prařt winuš pehž winķefa un mehřa nořrahdat un mahzet tã likť, kã tee kreetni řeenahs un kã teem labš řaturš buhtu. Pee buhřwes nepeeder tikai materials ween, bet ari isweizigs buhřweisters. Tapat ari nepeeteef, kad bišču-kopščanas eefahzejs bites eegahdã, turpreti winam ari jamahť kã meistaram winas pareiři apkopt.

Gan ari bišču-kopščana kreetna isdoščanahs nenahť zaur bite-neekeem ween. Kã wińšas leetãš, tã ari tẽ isdoščanahs nahť wiš wairaf no augščas. Pee neisbewiga laika un neřamã newar wiš biteneeka mahřķla řlittuma nahřřcham aistawet, tapat kã dahřřneeks un řemneeks newar truhřdamu debes řwehtibu zaur sinamibu un isweizibu ispidit. Tatschu katra neisbewigã gadã peedřihwojumi apleežina řcho neřchabamun pateefibu, kã tas, kas ne řa nemahť, pateefi ařtraki un tahřaku atpakať teel, un turřlaht wehl tařtaku, jo mařaf wińšch řkãhdigajeem gadijumeem prot preti darit, jeb nederigi un atřřigarni preti dara. Tahdam, kam bišču sinamibas un biteneeka ismaiibas naw, eet ar bitehm til iřgl labi, řamehr tahš paščas no řewis bes kopščanas isdodahs. Ja tã naw, tad mehřš teikt: „man wairš naw laimes ar bitehm.“ Tas nu gan ir pateefigi, bet uř laimi ween ar newar pakantees. Jo laime ir řoti nedroščš pamats un laimes-mahťe ir břihińřķka un ne-ustizama deewe. Tatschu tas teikums ar naw pateefigs, kad řaka, kã bites pehž katra laimes isdodahs. řchim teikumam pee bišču kopščanas řoti mařa wehřtiba. Labi un řlitti gadi ne-ařnem wiš weenu biteneeku ween, bet wiřu apgabalu. Kad bišču isdoščanos laimei waj atgadijumam atwehl, tad tã tapat ari nelaimi ir atwehleta. Bet pret beidsamo wajag mehřinat bites aiřřargat, un kad tatschu ne-eet, tad řkãhdigos pakatnahzejus pee malas řtunt waj pamãřinat.

Ar to wahrdu bišču-kopščana řaprot to, kã bites newar wiš atřtaht paščas řew, bet tahš wajaga kopt. Bet lai winas waretu kreetni kopt, tad wajaga derigo sinamibu par winahm eeguht, winu dřiřwibas attihřřičanoh un winu isdoščanahs wajadřibas (teoriju) pařihť, wajaga řaprařt kãhřtigi ar winahm apeetees un derigafoš kopščanas lihđřķekus isleetot (prařtika.) Teorijai un prařtikai jeb sinamibai un isdarichanai, řaprařčanai un isweizibai jaet řoku řokã. Tapat weenpuřigs teoretikis, kã prařtikis, ir tikai puš biteneeks. Pirmais lihđřinahs řrahđneekeem ar tiřlahm řolahm, ořrais ar wahřahm ařihm. Labas ařis un weřelas řokas tikai istaiřa řopã pilnu řrahđneeku. Gan nu akłais mahřahs daudř zaur řajučhanu un neřinatajs prařtikis daudř zaur peedřihwojumeem, bet ar weřelahm un labahm ařihm tatschu uř kãtru wińři nahť tařtaku.

Ja nu řchẽ no teorijas runaju, tad nedomaju wiš, kã prařtiřkam biteneekam buhtu augřti mahřita bišču sinamiba wajadřiga. Nau wajadřigs, kad wińšch bites ařřigas un eelřķřřigas dakinas kã profesors pařihťtu. Waj wińšch p. p. řpahřnã kãtru dřiřřlinu un řaninu pařihť waj ne, tas pee eeneřřigas bišču-kopščanas mař řo istaiřa. Tahš ir leetas preelřķ dabas pehtitaja, ne preelřķ prařtiřka biteneeka. Ğewehřojumi apřtiřřina řcho teikumun. Jo wini numš mahřa, kã kreetnakee prařtiřki ne kahdi augřti mahřiti, un kã augřti mahřitee ne kahdi kreetni prařtiřki nau. Tadeht nemřim tikai wãdřigo teoriju jeb mahřibu, kas eefahzeju wada uř iřřtã zefa un padara

par labu biteneeku, bet ne-eewed wiš augřtas mahřibas meřchã, kur tas bes pařča gřibeščanas war lehti apmalđitees.

R. Ğřinřof's.

Iřřas wehřturigas řinas iř Kurfemes řemkopibas.

No Ğ. D. Ğeppewiřķa. *)
(Turpinajums).

Skolas.

Skola Wez-Swahřde. Kronis řcho prařwo muiřchu 1855. gadã atwehřeja břiřwřungam A. v. Firds, uř wina luhģřchãnu bes rentes-mařřas ar to řinu, kã tani eerittetu řemkopibas řkolu. Břiřwřungs, muiřchu dabuřis, tuhřit iřłaida řaudis it teizamu řkolas-programu, mahřķķi peeteizahs un eestahja řkolã, bet dřiřš no tahš atkal atkaphahs, tadeht kã toš tur uřluřķoja wairaf par prařteem řalpeem ne kã par řkoleneem. Bet ne řas, muiřčas eenahřřčanãš řkolas-direktoris řahđus gaduš tomehř baudiņa un řinaja walkat řitadã wińřẽ, wiřmařaki řawai řemkopibai par labu: pirta řķunřtes-mehřřus, eegahđajahs řit neřif ařřřemes mahřu-řopuš un řahđas neřahđas řemkopibas-mařķines, no kurařm 1860. g. řitas noweda uř řalna-muiřchu pee řaldus-meestina, kur it kã iřřtahđe tahš řahđija nelaiķa Křona-mantiņeekam Mikolajam, kas iř bahdes no Ğeepajas greeřahs atpakať uř Peterburgu. — Ari wareja toreiř Wez-Swahřde dabuht pirkt weenu waj ořru Anglijas zuhřu, aitu un wiřtu preelřķ waiflas. Pateizigi buhtum, kad no toreiřģeem řkoleneem „W. S.“ kahds řotu řinat, řo iřřti wini tur mahřijusķees, řo řrahđajuřchi u. t. pr.; jo mums řķheet, kã pehž řkolas-programa gan nebuřš turejuřķees un řoti mař mahřibu eelrahjuřchi, řo mahřãš pahřnahřuřchi daudř mař buhtu warejuřchi řemigi isleetat řawãš řaimņeezibãš.

Tagad wehl pařtahwořcho Wez-Sahťes řkolu dibinaja 1867. g., wiřwairaf zaur řokolowicz k. palihđřibu, kas mirdams uř to bija atřtahģis Kurfemes muiřķneezibai 16,000 řubr. rubutu. Skola, řem direktora řintenis k. gudras wadiřřčanãš, tehwiņas řemkopibai par řeelu řwehtibu.

Ari řchĩni řķřirã wehl japeemin, kã řemkopibas attihřřibas neřmahđejams lihđřķķis, pirmã ķimĩřķu mehģinajumu-řtanģija, řo řawã řakã-muiřchã 1858. gadã dibinaja břiřwřungs v. řchöppingk, kreetnš řemkopis; bet pehž řchi nahřes nebija řita, kas iř Wahģijas atãizinato ķimĩřķu buhtu uřtureģis un tã tad minetã řtanģija paņiřķa un — iřniřķa.

Beedribas.

Kurfemes Wahřu řemkopibas-beedriba, kas 1840. g. řel-gawã noģrunťejahs, uřřtatama tahm řitahm wehřaf dibinatařm par mahti. řit řpehđama ta řawã laika mehģinaja řelt un ruřpetees par tehwiņas řemkopibu, tiřpat ari řuldigas řem. beedriba. ři winu řlehpjeem řehłuřķahs 1862. g. uģunš-beedriba un 1863. g. křuřas-beedriba. řemīgi tagad řrahđã Dobeles, Ğukumãš u. ř. řemkopibas-beedribãš, řarp kuru loķķeem un dalibņeekeem ari jau redřami dařchi maģrunťneeki u. t. pr. iř Ğatwu tautãš.

řapulzes.

Bes beedribu-řapulřehm lihđř řchim mums ir bijuřķas diwas wiřpahřřigas Ğatweeřķu řapulřes řemkopibas leetã, kuru iřřihřotãjš wiřwairaf bijis R. řhompson k. řihģã. Pirmo řchĩni pilřķetã řãřauza 1871. g., ap řemkopibas iřřtahđes-laiku, ořro 1873. g. reifẽ ar Ğatwu dķeedataju-řwehtķeem. Abãš, jebķchu Wĩdřemes galwas-pilřķetã notu-řetas, it pareiři tapa apmekletas ari no Kurfemņeekeem.

Iřřtahdes.

Kurfemes pirmo iřřtahđi, iřpahģi řařtahwedamun iř řemkopibas-mařķinehm, peedřihwojahm řelgawã 1847. gadã.

Literatura.

Lihđř wežã Ğ. ř. řtendera, Ğatwu literaturãš dibinataja laikam, t. i. lihđř 1796. g. pařtahweja tikai biřbele, katķřme, dķeeřķun- un řprediķu-ģrahmataš, kas řilweķa řirdi gan wareja meelot, bet ne tã wina tiřpat no Deewa doto prařtu apģaifmot. řtender's řcho řaunumu tuhřit atřina un řaraktiņa, bes daudř řitahm ĝrahmatařm, ari řawu „augřtu ĝudřibu ĝrahmatu,“ zaur kuru iřpahģi ari dabas-řinatniba dabuņa teizamu pamatu, tã řa řiti nu drořķi wareja tařķaf řrahđat pee prahta attihřřibas un wina iřģlihtoščanãš. řa tam 1822.

*) řtat. N. 1.

g. dibinatas „Latv. Wives“ brihšam pašneedša if semkopibas aprinka labdu raksteenu, kamehr 1843. g. wezaks Mihzes mahzitajs G. Brasche islaida laudis pašču pirmo grahmatu pahr semkopibu, kam wirskafsts: „Kā Paleijas Zahnis šawu buhššanu kopis.“ Wehlat tai wehl peebeedrojahs Lappewitšch'a „Podoma-dewejs semkopeem,“ Blumberg'a „Baltijas semkopejs,“ un no ziteem rakstneekem atkal kahdi nekahdi masaki raksti pahr daschu atwazu if semkopibas.

Zaunam semkopibas laikrakstam „Balt. Semf.“ kas 1875. gadā usnehma staigat šawu gruhstu zetu, tagad šwarigs usdewums, semkopibas wajadsibas wispahrigi pareisi eemehrot un nemt šawā kreetnā pahrspreeschana. Sinams, šchis labi pagruhsts darbs winam tikai tad war ar labu šelmi isdotees, kad raksttaji un lasitaji us to neleedš šawu palihdsibu.

(Turpmat wehl).

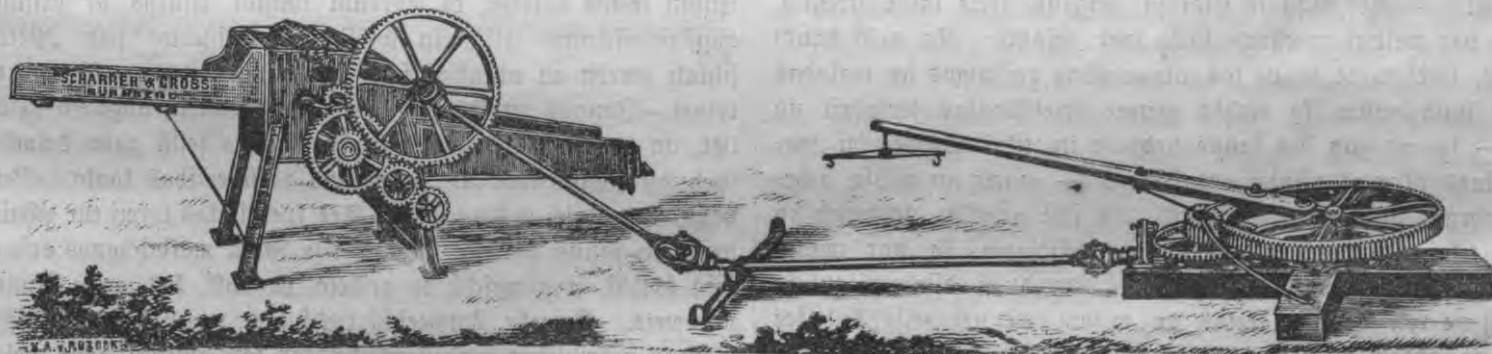
Pahrbaudeet, un kas labs patureet.

Ihpaschi us semkopjeem šchis wahrds sihmejahs, jo tikai kas teem leeti der un ar winu wajadsibahm ša-eetahs, wineem japatur; ar nederigahm leetahm nodarbotees wineem nau ne wakas, nedš ari winu knapi peemehroti uandas-spehki to atlanj. Bet šchi eemesla deht katrs newarehs wis ihpaschi preeksch sewis wišu pahrbaudit, tas jadara weenam par otru, wiseem kopā, zaur ko daudš ahtraki un labaki pee mehrka kluhšim. Pee tam palihdsjet, semkopjeem par widutaju buht, ir ihpaschi „Baltijas Semkopja“ usdewums, un šchis zeksch ja-eemehro tagad jo wairak tapehž, ka tas gandrihš tas weenigais zeksch ir, kamehr mums semkopibas beedribu wehl tik mas. Tadeht ir neween koti labi, bet ari koti wajadsigs, ka tee šwarigakee ismehginajumi teel zaur šcho lapu ari ziteem sinami dariti, jo tik zaur to war ta ihstā šaite rastees, kas wišus amata-brahlus, wišus semkopjus šaweenotu un gruhštai zihnišchanai labas šekmes liktu. Zaur to daschs labs tiks

panudinats us derigahm pahrlabošchanahm un pašargats no šahdes un weltigeem puhlineem, ihpaschi pee škunstigu mehšlu un pee mašchinu pirskšanas. Masgruntneekem, kam laiks un nauda loti ihfi peemehroti, ir no leela šwara, ka tee šawu ar „šweedreem waigā“ nopelnito grafi isdodami nepeewifahs un tahdā wihje neween šahdē nahl, bet beidsot ari wifahm jaunahm eetaifahm un pahrlabošchanahm paleef eenaidneeki, jo kas reis peewilts waj šchā jeb tā, paleef koti bailigs, un aif schihm bailehm suhd wina jaukahs zeribas, wina duhšcha, wina spehki. — Tadeht mehš turejahm par nepeezeschamu wajadsibu, wispirms škunstigo mehšlu leetu isškaidrot; drihšumā mehš šcho leetu atkal pahrrunahm, jo daudš lasitaju šchogad peenahkusch, kas tos senakos rakstus nau lasijusch; un tad ari par šcho leetu newar deesgan plašchi un beeschi runat. — ta preeksch semkopibas pazelšchanas ir koti šwariga, — šwarigaka ne kā daschs warbuht domā. Un tadeht mehš ari ar preeku ešam usnehmusch, un usnemšim ari turpmat it mihi tahdus rakstus, kas us kaut kuru ismehginahm sihmejahs. — Tagad mehš pašneegšim šchahdus špreedumus, par no Zieglera un beedra Mihgā pirktahm mašchinehm.

1) Wahnes dšimts kungs, kreismarschals barons von Hahn raksta: „No Zieglera un beedra es esmu lokomobili (garainu mašchini) ar 8 sirgu spehkeem (no Rušton Proctora un beedr. Linkolne) pirzis un isšaku, ka es ar to esmu meerā. Šawā šaimneezibā es wehl esmu weenu Cleytona un weenu Marschala mašchini leetojis, bet man jaleezina, ka Proctora mašchinei daudš leetās japeespreesch preekschrofa.“ Wehledamees, ka šchi leeziba kluhtu „Baltijas Semkopi“ nodrukata, barons von Hahn l. mums wehl šazija, ka wišch tahdu pat leezibu pehž pilnas pateesibas šawā laikā ari isdoschot par škunstigeem mehšleem, jo tik us tahdu wihi semkopji spehjt eepasihtees ar tahm leetahm, kas wineem derigas un kas atkal masal labuma atmet.

2) Otrs raksts ir no kahda Widsemes šaimneeka, J. Gobbsin l., kusch kopā ar ziteem to šchē nobildeto kutamu mašchini no Zieglera un beedr. pirzis.

Pateidamees, ka B. l. zaur maksas pagaidišchanu pirzeem peepalihdsjeis pee mašchines tikt, kas teem zitadi nebuhtu bijis eespehjamš, wišch par to raksta tā: „Wina strahdā šawu usdewumu tik piluigi, ka labaki newar wehletees; wina kul (kahdus 40 puhrus rudšu jeb

60 p. meeschu) tik šlaidri, ka preeks ir tos šalmus usskatit, — šlaidraki ne kā B. l. leelā garainu mašchine; un pee wiša ta dūveem širgeem eet tik weegli, ka to eesahkot ne mas newareja domat.“

Wahrpas.

Kad kartupeļi jau šahl diht un gaida us isstahdišchanu, tad daschs lab nesina ko ar teem eesahkt, kuzus preeksch šaimneezibas bruhka patur. Te a daudš ša-augs un ari daudš no baribas spehka pašadehs, tadeht ja Tu zita lihdselka nesini, apleij winus ar wahroschu ušbeni, tas wineem dihgšanas lusti us wiseem laikeem nonems, bet tomehr tos preeksch wahrišanas arweenu derigi paliks. (??Neb.)

Putni, kā nesahlu isšandeji. Semkopim wafarā redsot, ka putni us lauta graudus isnahbā, it negribot par tahdeem brihwehdajeem jadusmojahs; bet tahdas dušmas ir nepareijas. Kad šinatam kahdu labumu mums katris kustonis pehž dabas likumeem nesinot dara, tad gan par wina darboschanos it nebuht nekawotos. Ari šchee leeki graudehdaji nopelna jo leelaku eemehrošchanu.

Kamehr labiba wehl nau eenahstuse, ir šcheem graudehdaju putneem, tillab seemu tā ari wisgarakā wafaras laikā no eenahstuschahm nesahlu sehlahm japahrteet un tad wini ari šcho ihšu laiku us graudu širpahm maltiti tur, tad tas gan tik daudš neslahdehs, zil wini zaur nesahlu sehllu isnihzinahm semkopim labuma atneš.

Pehž ismetleschanas ir graudehdaju putnu mahgās ne-isskaidams nesahlu sehllu pulks atrasts; tamdeht nenihzineet putnus neween tapehž ta tee mudschus, bet ari tapehž ta tee nesahles sehklas isnihzina.

Wispahriga data.

Wehstules par Baltijas šadsihwi.

No Theodora Roland'a.
(Turpinajums).

III. wehstule.

Pirmee Latweeschu školotaji nau bijusch Latweeschi, un winu pirmee rakstneeki ari nē. Par pirmo školoschanu un rakstibas eesahkumeem mums japateizahs dascheem no muhšu nelaiķu mahzitajeem, kas wiši bija Wahzeeschi. Wini mums paliks dahrgā peemina. Tomehr lai šchē špreescham ar gaischu prahtu. Wini darbi un zenteeni nobibinaja Latweeschu likteni garigas attihstilas jeb rakstibas šinā us ilgeem laikeem. Šchis liktenis wišai šekmigs preeksch gara-attihstibas nau bijis, jo tā kā muhšu pirmee rakstneeki wiswairal Latweeschu šrdis gribejusch labot, tā ari winu pehznahkamee, pa tahm pašchahm pehdahm staigadami, preeksch kauschu prahta zilashanas masal ir dari-

juſchi, ne kà toreis jau wareja darit, kad tà buhtu jo projam ſtrahdats, kà Stenderš uſſahka; un tadehl es ſchaubos, waj muſſu muſſſcham nepeemirſtamam Stenderim, kaš — kà paſiſtams — wairaf preekſch Latweeſchu pamahziſchanas ſinatnibas un winu walodas ſinà ſtrahdaja, ari tik domàs nahja, ka ta ſehkla, ko winſch tik zeribas pilns ſehja, tik ilguš gadus paliks ne-audſeligà ſemè un ka Latweeſchu rakſtibas liktens pehz wina nahwes tahdu weenpuſigu zetu ees, kà taš mums paſiſtams! Pehz Stendera muſſu rakſtibà ſinatniba kluwa gandrih pa wiſam pee malas atliſta, turpreti garigu grahmatu, dſeefmu un luhgſchanas rakſtu krahjums wairojahš azihm redſot. Pehz Stendera peepeſchi ſahka atſiht, ka tautinai, ko liktens tikai uſ darbu noteſajis, wairaf ne kà nau waijadſigs, ka tizigai, uſtizigai, paſlauſigai, paſemigai, padewigai, ſahtigai, gauſigai, ſtrahdigai un klufai buht, un pehz ſchihš atſiſhchanas tai paſneedſa to garigu ehdeenu, wairaf ne kà winas mahga to ſpehja paneſt. Ja, ſchinù ſinà gahja pat tik taſlu, ka wiſu, kaš pehz kahdas ſinatnibas oda, par tik augſtahm un gudrahm leetahm tureja, kahdas ne Latweeſchi ſaprot, nedš ari ſawà walodà ſpehji noſaukt un iſſaukt. Wehl ſchodeen daſchi tiz, ka Latweeſchu waloda eſot tik nepilniga, ka tani ne to praſtako ſinatnibu newarot mahzit. Sinams, ka taš minetais attihſtibas-ſiſtemš jau pehz ſawas dabas aiſleedſa pehz zitadeem wahrdeem un noſaukumeem meklet, ne ka tee wiš notahl bija waijadſigi preekſch pahtaru ſkaiſhchanas, luhgſchanahm un ja daudš preekſch kahdas paſajinas waj kahda ſliſta pahrtulkojuma iſ tahdeem ſtaſtineem, kaš aiſnem ſirdi un to loka ne wiš uſ atſiſhchanu, bet uſ wiſahm tahm leetahm, ko augſcham minejahm. Un kà tad, par peemehru, ari wareja runat waj rakſtit par ſiſiku, telegrafu, Franziju, ſilologiju u. c., kad mums ta burta ſ truhka! Ta weeta iſleetaja p, w waj ari s, kur tad buhtu bijis jaſaka, piſika waj wiſika, pilologija waj wilologija u. t. pr., kà tagad wehl ziti ſaka: Sprantſchu ſeme, Sprizis, telegraphis u. — Lihdš ſ eeruhmeja Latwju alfabetà, lihdš dubultneekus iſnihzinaja, lihdš peerahdija, ka Latweeſcheem beš luhgſchanas-grahmatahm ari zitu rakſtu waijaga un lihdš zaur darbeem apleezinaja, ka winu waloda it nebuht ne-eenem tik ſemu ſtahwokli, kà to mehđſa tizet un ſazit, — lihdš wiſu to iſkaroja, pagahja leelš laika ſtrehkis, ko teeſcham par weltigi notehretu laiku war noſaukt. Un wehl daudš laika pa-ees, lihdš mehš wiſus toš rakſtneeziabas raibumus un walodas greiſnumus iſnihzinaiſim, ko muſſu pirmee ſweſchtautas ſkolotaji un rakſtneeki — lai nu gan beš kauma nodoma un tikai Latweeſchu walodu un winas likumus pilnigi nepaſiſhdami — mums un muſſu behrneem kà dahrgu mantibu atſtahjuſchi. Eš ſchè negribu pahrmest un teeſat, bet tikai uſrahdit, kur ta waina mellejama, ka par muſſu walodu un rakſtibu daudſkahrt tik greiſi ſpreedumi dſirdami un ka mehš paſchi ne reti daſchas leetas pa wiſam no nepareiſahš puſeš uſluhſojam un ſahkam ari tizet, ka mehš, kà Latweeſchi buhdami, teeſcham eſot noteſati, attihſtibas ſinà uſ to weetu palikt, kur mehš bijahm un eſam. No tam ari warehš nopraſt, ka no tik daudš Latweeſchu rakſtneekem, kà mums to pehz lihdšmehra wairaf ne kà daſchai labai tautai ir, tikai retš kahđš par ſinatnibahm un praktiſkeem jautajumeem ir rakſtijis un ka ta leelakà daka tani garà ir ſtrahdajuſe, kahdà pehz Stendera nahwes ſahka ſtrahdat. No wiſahm muſſu grahmatahm puſi it droſchi waretu maſulaturas teeſà pahrdot par 2 kap. mahrzinà, beš kà Latweeſchu attihſtibai zaur tam ari tikai matinſch kluhtu aiſtitſt. Un kadehl tahdas grahmatas rakſtija un iſdewa? 1) lai daſchi kalpotu ſawai gekigai augſtprahtibai; 2) lai tee no ſinamas puſeš eemantotu neezigu uſflaweſchannu waj ari kahdu „labu weetu;“ 3) lai laudis nepahrſtrehbtoš ar gudribas-putru, bet paliktu pee ſaldà peenina; 4) lai daſchi ſpekulanti taiſſitu labas rebes un pilditu ſawas keſchas, ka tee wehlaſ war laudis ar rupjibahm no bodes iſdſiht, — laudis, no kureem tee bagati tapuſchi! Tee ir tee eemeſſi. Un kadehl wehl ſchodeen tahdu maſulaturu drukà un laudihm pahrdod par dahrgu nandu? Tadehl ka Latweeſchi ar tahdu maſulaturu un peenianu ir baroti un audſinati un wehl neprot nojehgt, ziſ ſlahdiga ſchi bariba ir. Bet ſchis atſiſhchanas brihdš nau wairš taſlu, tadehl tee lai paſteidſahš, kaš ſawu beidſamo trumpi wehl grib iſſpehlet un no gara aklibas rebes taiſſit!

Dewinpaſemita gadu ſimtena otrà daka ſcho tumſibas-ſegu ſahka wehdinat. Tehrpata un Peterburgà kahđš kreetnš Latweeſchu pulzinſch, kaš Latweeſchu garigas attihſtibas likteni bija atſiniš un

ſahpigi paredſejis, ka uſ tahdu wiſſi Latweeſchi muſſſcham nektuhs uſ preekſchu, — ſchis maſais pulzinſch ſahka atkal to zetu uſnemt, ko Stendera tehws bija gahjis.

ſchis pulzinſch ſahka Latweeſchu walodu tihrit no newaijadſigà balasta iſ zitahm walodahm un iſdewa daſchu labu kreetnu rakſtu, kaš laudis ſahka modinat un uſ iſto attihſtibas zetu weſt. Taš patš pulzinſch ſtrahdaja ari it kreetni pee „Mahjaš weeja,“ kaš pa tam 1856. gadà bija zehlees. Kà ſinams, ſcho laikrakſtu wadija nelaika Leitans. Wina griba bija alaſch tà labakà, bet ne tà wina atſiſhchana par tautas attihſtibu. 1862. g. zehlahš „Peterburgaš awiſeš“ un kad „Mahjaš w.“ kreetnakee lihdšſtrahdneeki to atſtahja un nu pee „P. aw.“ ſtrahdaja, tad Leitans it ſkaidri peerahdija, ka winſch zaur ſawu laikrakſtu Latweeſchuš wairaf grib labakuš, tizigakuš un deewbijigakuš padarit, ne kà winu prahtu apgaiſmot un winu redſeš aploku patahlinat. Ir Leitans tizeja, ka Latweeſchi wehl ir behrni, kam uguna nebuš rokà dot.

Tomehr Leitans ir aiſbildinajams. Beš ſinatniſkas mahzibas buhdams un tani laiškà uſaudſiš un dſihwodams, kad Latweeſchu rakſtibà taš wahrđš „gara attihſtiba“ wehl nebija paſiſtams, winſch par redaktoru palizis neſpehja no ta laika apkeſchannas un atſiſhchanas atraiſtees un peldeja wairaf lihdš ar wezo ſtraumi, ne ka taš buhtu pret negaiſa aukahm zihniſees un laudihm to zetu rahdijis, kaš ween aiſwed uſ iſto mehrki. Jau daudš zitadi un brihwprahtigati iſturejahš „Draugs un beedriš“, — laikrakſts, kaš no mahzitaja kluwa waditš un wehl ſchodeen daſcham labam redaktoram waretu buht par preekſchiſhmi. Latweeſchi ar ſcho laikrakſtu ir daudš ſaudejuſchi! Bet leelako gruhdeenu gara attihſtibas ſinà dewa „Peterburgaš awiſeš“ un war gan droſchi ſazit, ka wiſi tee, ko tagad par „Zaunlatweeſcheem“ dehwe, ir ſchi laikrakſta audſekni, waj nu tee buhtu kungi, mahzitaji, ſkolotaji un rakſtneeki, waj laikrakſtu redaktori jeb zitàs weetas. Gan newar leegt, ka „Pet. aw.“ daudſkahrt bija aſas, — aſakas warbuht ne ka wajadſeja, bet attihſtibas zekſch netel alaſch tikai zaur jaukahm leiſjahm — daudſreiš taš eet zaur daſcheem un ehreſchkeem; un ko muſſu laikōš noteſà, to warbuht wehlaſ minehš ar atſiſhchannu un augſtzeeniſchannu. Uſ wiſu wiſſi eš ne-uſnemos par „Peterb. aw.“ ſiſtali ſpreekſt un atſtahju ſcho ſpreedumu ziteem wiſreem waj nahkotnei. — Zaunàs audſeš puhlini beš manameem augkeem newareja palikt, un tà tad mehš jau tagadejà ſimtena ſeſtà gadu deſmità redſam ſpehzigu zihniſchanos uſ Latweeſchu rakſtneeziabas lauka. Bet kur zihnahš, tur alaſch ir diwi ſpehki. Tee ſpehki, kaš toreis tur zihnijahš, bija wezà un jaunà partija. Wezà bija ſawu maldiſchanos aſinufe un nu iſhà brihdš, it peepeſchi, to gribeja panahkt, kaš gadu ſimtenōš bija nokawetš. Namehr Latweeſchi lihdš tam wahziſki beš ihpaſchas atkauſchannas nedrihſteja mahzitees, tamehr tani minetà gadu deſmità, kad peerahdija ka Latweeſchu walodà ari war attihſtitees, ka ta pate par ſewi war buht eerozis un zekſch uſ gara patſtahwibu, wezà partija peepeſchi ſitahš uſ atro puſi. Bet jau bija par wehlu! Gan Latweeſchu walodu mehginaja mahnet un neewat, gan to jauza ar zitaš walodas drumſlahm, gan audſinaja ſkolotajuš, kaš ſawus wezakoš un brahtus aiſleegdami un ſawu dahrgo mahtes walodu palaiſdami un nizinadami tautas behrnus tahdà pat garà audſinatu, — — bet wiſahm ſchihm zihniſchanahm atſkaneja pretim ar ruhdamu un krahdamu pehrtona balſu: par wehlu! Par wehlu loguš aiſſegt, kad gaiſma reet! Par wehlu tautu ſweziti iſdſehſt, kad debekhu kehnineene ſpihdōſchà gaiſchumà parahdahš! Par wehlu ſtraumi dambet, kad ta reiš zauri lauſuſehš! Par wehlu zeka-wihram greiſus zetuš rahdit, kad taš jau gala-mehrki eeraudſijis! Par wehlu! atſkaneja no wiſahm puſehm ar tuhſtoſchahrtigu miſu balſu. Un „ſektini“ un „netuhre“ un „freilene“ un „ſchpazeere“ dewahš ahreem ſokeem iſ Latweeſchu walodas un dubultneeki wehlahš kauſdami ahra iſ winu ortografijaš un „f“ noſehdahš uſ Latwju alfabetà benka, ſtarp „e“ un „g“, kaš to kà ſawu jauno brahliti ar abahm rolahm apkampa. Ka jozigš ehreš no wineem laikeem mums wehl ir atliſuſehš ta ſinatniſka iſſkaidroſchana, kadehl Italijà Weſuwa kalns ugum ſptanj un kadehl ſiltàs ſemēs giſtigas tſchuhſkaš. Ubi eſot tureenes eedſihweeku bešdeewibas deht; tà laſamis nelaika Schulza mahz. paſaules ſtaſtōš. Tà tad taniš ſemēs deewbijigu laikam nekad nebuš, jo Weſuwš tatſchu nepahreš uſ zitu kahdu ſemēs daſu un deenwiduš tſchuhſkaš, kà ſinams, Kamſchattà newar

dsihwot. Melaimigee deenwidi un laimigais jeemelis!—Un tomehr ſchi grahmatica ir no daudseem pirhta un daudj ir tizejuſchi, ka Stalija zilweki pirms, un tad tik, kad tee besdeewigi palikufchi, tee kalni zehluſchees! Un tomehr pat tahdas ſagrosidamas un garu nomehrdedamas grahmatas weza partija nekanejahs isdot wehl tani laika, kad jau gaisma reeteja un ſaule ſahka ſpildet! Ar kahdu nezeenifchanu un neewafchanu ta no Latweefchu tautas domajuſe! Un zil droſchi ta taiſnibai un ſinatnibai pa peeri dewuſe!

Saunakos laikos ta wairs nedrihfsteja; wajadseja jo ſmalkakus lihdsjektus isleetot. Pee tam ta jaunā partija gara zihniſchanahs lauka daudj ahtraki bija wairumā un ſpehka peenehmufchis, ne ka winas weza mahsa to buhtu warejuſe paredset. Ja tai nelika ſchlehrflus zekā, ja winas dsihwibas ahderes ne-aifdambeja, ja winu neſatrinajaja lihds paſchaj ſaknei, lihds winas pamateem, tad wezai partijai bija japadodahs! Un padotees nedrihfsteja ne uſ kahdu wiſſi! Tadeht knaſchi un duhfchigi pee darba, mihtee brahti, mihtās mahſas, mihtee dehli, mihtās meitas! Nemāt Zuhš tos ſeedus un ſarus, mehš nemſim to rumpi preeſchā un tur teem atkaufim to ſakni. Un nu pluhja ka pluhja, bet ko ſapluhja? Iſ ta weena gara ſwabadibas koka isnahja daudj kozianu; wina ſaknes dsina atwafas, wina ſaplofitee ſari dsemdeja peefarus, kas uſ augligu ſemi nomeſti atkal auga un auga un radija jaunus fokus, lihds beidsot bija jauks meſchinfch isaudſis, — ahtraki, ne ka pehz meſchungu aprehkinuma koki mehds iſaugt. Gaismas ſaulei ir ſawads ſpehks! — No ſchi brihſcha mehš Latweefchu rakſteezibas un gara attihſtibas lauka eerangam diwi ſahrtigas partijas zihnijamees.

(Turpmak wehl).

Dajhadas ſinas.

No eefſchjemehm.

Muhju zeen. laſitaji laikam gribehs ſinat, ka „Baltijas Wehſtneſis“ iſturejees pret „Atklahto wehſtuli B. Dihrik lungam.“

Scho wehleſchanos labpraht iſpildami, mehš nemas nedaram pret ſawu ſoliſchanos, uſ „B. W.“ pirmahm aiſnemſchanahm wairs ne-atbildet, jo tas, ko ſche mineſim, ar winahm aiſnemſchanahm neſtahw ſakarā, ir atkal jaunš grehks, kas pats par ſewi pagehr, ka to zeen. laſitajeem peeklahjigi zekam preeſchā. Gepreeſch peemineſim kahdu ſaunu eeradumu, kas Latw. laikrakſtōs un ihpaſchi „Baltijas Wehſtneſi“ kōti ſtipri eefaknojees; tas ir tas eeradums: ſtrihdu leetas netaiſni iſturetees un ſawa pretineeka wahrdus pahrgreest. Ir jau nepareiſi, ka to zitur dara, tad tahds darbs daudj wairak wehl noteefajams laikrakſtōs un ihpaſchi, kad redaktors pats tas wainigais. Wina pirmas uſdewums ir wiſpirms gabdat, ka taiſniba nahl pee gaismas, jo tik tad publika war pilnigi un pehz kahrtas ſpreeſt. Wina otrais uſdewums ir, zaur taiſnu un pateefigu iſtureſchanos ziteem par labu preeſchſihmi buht. Bet kahdu preeſchſihmi dod muhſu wezaks amata-beedris, B. Dihrik k.? Winſch pirms ſtrihdu un karu lauſch, ka no ſchoga, aiſnem uſ to aſato zitus un kad tee tahs nekahrtigahs pahrmefchanas atſpehko, tad „B. W.“ waj nu ſawa pretineeka attaiſnoſchanos pa wiſam ne-uſnem, waj ari wina wahrdus pawifam pahrgroſa un ſaweem laſitajeem paſneeds netaiſnas ſinas. Tā nedara pretineeks, kam laba ſtrds apſina, kas ſin, ka taiſniba uſ wina puſi, Tā tik dara wihrs, kas ar paſchigu, ſaunu nodomu zitam uſbruht un kas tad, redſedams ka taiſniba to pahrwat un noſpeech, ſahk isleetot lihdsjektus, kas to ar weenu jo dsitaki gremde netaiſnibas pekle, pehz ta ſakama wahrda: „grehks grehtu dsemde.“ Bet ſchi klaja apuhdsefchana ja-peerahda; labi, mehš to peerahdiſim. — Minetā „atklahta wehſtulē“ par to runadami, zil ſwariga ir lauſchu ſaimneeziiba un ka tautas ihſtā attihſtiba bes laizigeem pamateem ne buht nau eefpehjama, mehš ſazijahm ari tā: „Latw. awiſes,“ kas wairak ne ka puſs ſimts gadus wezas, Latweefchus nau paſpehjufchahs uſ daudj augſtatu attihſtibas ſtahwōkli pazelt, ne ka muhju kaimiri bes awiſehm ir, tadeht ka Latweefcheem toreis truhka pareiſu laizigu pamatu: pilnigas ſwabodibas, grunts ihpaſchuma eemantofchanas teeſibas un pawifam kahrtigas

ſaimneeziibas.“ Mehš domajam, ka ſchis teikumš nau apgahſchams, ka Latweefchi paſchi peedſihwojuſchi, kas ſche iſſazits; mehš domajam, ka ſchis pamatu likums ari pee zitam tautahm der un paſtahw un ka katſchu „Balt. Wehſtneſis“ to neleegs, jo kas tad gan wina zenteeni ihſten ir, ja winſch ſcho taiſnibu leeds?! Un tomehr mehš eſam mal-dijufchees, no „Balt. Wehſtneſcha“ tik daudj zeredami, jo wina redaktora k. ir zitadās domās un, ka tagad iſrahdahs, ſawas lapas zenteenus ne mas wehl nau iſpratis! Tā eet, kad domafchanu tilai ziteem atkauj. Tadeht B. Dihrik k., uſ ſcho muhſu teikumu ſihmedamees, ſawas awiſes 3. num. ſaka: „Waj gan war ar „Balt. Semkopi“ wehl weenteeſigi runat, kad winſch wehſti, ka ziti Latweefchu laikrakſti, kaut gan tee jau ilgi paſtahwot, ne-efot paſpehjufchi Latweefchus uſ augſtatu attihſtibas ſtahwōkli pazelt, bet ka tas weena gada laika iſdewees „Baltijas Semkopim?“ Tā muhſu wezaks amata-beedris pahrgroſa wahrdus un teikumus. Janoſchchlo, ka winſch ar ſawu zenteenu un noluhku neſinaſchanu ſaweeno tiſchahs netaiſnibas runafchanu, un ja mehš gribetu mehrot ar to mehru, ar kuru Dihrik k. mums mehroja, tad mums teeſcham buhtu jaſaka: „Zuhš melojat ſimtkahrtigi!“ Bet mehš tā neſazijim wiſ, jo ko tur wehl ko ſazit, kur netaiſniba ar roſahm taustama! — Jau ar ſcho weenu peerahdijumu peetiks iſſkaidrot, kahdā garā un ſinā Dihrik k. ſawu atbildi rakſtijis. Tadeht mehš ihpaſchi nepeemineſim tahs rupjahs lamaſchanas, ko winſch mums atkal par jaunū wirſu krahwis un tik nodibinaſim, ka wiſa wina atbilde paſtahw tilai iſ lamaſchanahm un wahrdū pahrgroſiſchanahm. No muhſu garahs wehſtules pee 1. num. winſch ari ne wahrdina nau ſpehjis par netaiſnu uſrahdit un tadeht jau it no eefahkuma ſaka: „Uſ ſcho rakſtu nopeetni atbildet mehš ne-uſnemamees.“ Lai mehš iſſkaidrojām: „Zuhš uſ to nopeetni newarat atbildet,“ tadeht ka Zuhš netaiſniba, tadeht ka Zuhš ſaſirguſchi ar breeſmigo nemaldibas-ſlimibu, kuras breeſmigakais ſods ir tas, ka ta alaſch no jauna ſlimibas un grehks dsemde.“ — Beidsot Dihrik k. ſaka: „Mehš turpmak iſtureſtimees tā, ka mehneſis kahdā paſihſtamā paſazinā.“ Na, tas tik wehl truhka, ka „Baltijas Wehſtneſis“ par mehneſi pahrwehrſchahs! Wina laſitaji tad nu redſehs ſawadu joku-lugu, proti ka „B. W.“ 12 reiſes gadā mainihš ſwahrfkus un bes tam wehl iſ mehneſcha zetorkni rahdihs ſawadu gihmi. Kā nahts dsihwneeks winſch pa deenu ſinams tik reti ween buhs redſams un nahts laika winſch apgaismos daſchu labu noſlehpumu un nems ſawā paſpahri daſchu mihleſtibasſlimu ſirſniuu. Pee tam wina apbrihnotaji laikam dsjedahs: „Guter Mond, Du gehſt zu ſtille“ un mehneſis ſchlobihš gihmi un atbildehs: „Straſſe wie wunderlich ſiehſt Du mir aus.“ Un par wiſu ſcho konzerti buhs tilai 2 r. 50 k. par gadu jamakā! Lautini, paſteidsatees!

Iſ Mihgas. 19. janwari pret pulkſten 5 no rihta iſdsirbis ſelta kalej-meiftars M. pee ſawas pahrdotawas durwihm trokni; domadams ka ſagti lauſchahs eefſchā, tas iſlehzis iſ gultas un pakehris rewolweri; trokniš ne-apſtahjees, tapehz M. peezehlis ſawus mahzklus un lizis pahrdotawas durwis attaiſit wakā. M. eeraudſijis pee durwihm peefleetu dsels ſtangu domajis, ka pateefi ſagti pee durwihm. Tē peenahzis kahds wihrs pee durwihm. Baididamees ka peenahzejam ziti blehſchi nepeenahktu palihgā, M. iſſchahwis ſawu rewolweri uſ ſweſchajo. Tikai kad pehdejais ſahjis kleeht, M. paſinis, ka tas eelu-tihritajs Edwalds Seelaus, kurſch ſueegu ſchipeledams un ledū lauſdams ſtangu bija pee pahrdotawas durwihm peeflehhjis, zaur ko trokniš zehlees. Seelaus nahwigi eewainots aiſweſis uſ ſlimnizu.

„R. 3.“

Par Bahtulu-Grūnhofa mahju kaiminu mums peenahk ſchahds pahrlabojums; ar mihtu prahtu to uſnemdami mehš peeminam, ka ta ſina par ſcho kaiminu 3. numurā nenahk no redakzijas, bet no zitas puſes. Lai ſinotajs no ſchi pahrlabojuma mahzitōs, zil prahtigi un ſkaidri jaſino, ja zitus negrib nepateefi aiſnemt.

Ja Bahtulu—G. m. kaiminſch teeſcham tā buhtu iſturejees, ka „B. S.“ 3. num. rakſtits, tad winſch ſinams tik aſus wahrdus buhtu pelnizis. Bet tā winſch nau darijis un es ſteidsos taiſnibai godu dot un zeen. redakziju luhgt, ſchihm rindinahm nahkoſchā num. weetu no-wehlet. Muhſu apgabals pee min. beedribas gada-ſwehtkeem nem ar mihtu prahtu dalibu, jo gan reti kur ſwin tik jaukus ſwehtkus, ka laipnigā Grūnhof'a kunga mahjās. Tomehr mehš, daſchi no teem ſwinetajeem, negribam jau ilgi preeſch ſwehtku atklaſchjanas Grūnhof'a

fgam usbahstees un kad mums gastuhshu waj frogu turwumâ nau, tad mehs fapulzeamees kaiminâs un wehlah eimam wiffi reisâ uf fwehtku mahjahm. Kad mehs ir tur preezigi un jautri efam kopâ, tad tatschu jau newar fazit, ka mehs „balli“ isrihfojam. Es domaju, ka minetu mahju fainneekam ari nahlahs pateiziba par til laipnigu usnemshanu un ne wis pahrmeshanas. Tadeht japeenem, ka zeen. sinotajam buhs misejees, jo naidu un atreebshanos wina wahrdds newar atrast, — winsch labu gribedams darit ir nepareisi sinojis, kaut ari nestnadams.

— e.

No Emburgas. Kâ wifds pagastds un draudses par pagastu labklahshanas un uffelschannu pagasta preekshtahwi gahbâ, tã ari Emburdsneeku labklahshannas zaur pagasta krahshannas un aisdoshannas bankas dibinaschannu tapa paweizinata, jo sche katrs draudses lozeklis wareja fawu pahrafi efoscho kapitalu noguldit un truhstoscho aismemtees

Lai gan krahshannas un aisdoshannas bankas draudses jeb pagastds preeksch ikkatras fuschu fskiras derigas, tad tomehr to wehl stary pagasteem koti mas atron. Bet kad tahs til koti mas wehl eegruntejuschahs, tad ari naw jashaubahs, ka tahm daschadi fsklehrski un eemesli zekâ, kas tahs no eesafnoschannas un pastahwibas ufwawê.

Tã ari Emburdsneekem ar preekschshannu peepalihdsibu bij laimejees pagahjuschâ laikâ pagastam par labklahshannu krahshannas un aisdoshannas banku dibinat. — Tagad ta behdu wehsts janefs, kã ta wezã gada dibinata, ari lihds ar wezã gada beigahm isbeigufees un no fawahm darishannam apklusufi! Kahda zehlona deht, naw wehl deefgan gaischi sinams. Pehz preekschshannu un direkzijas lozektu apleezinaschannas banka pa leelakai dakai deht truhstoscha naudas fpehka un bes fpehzigas pahrwaldes — bojã gahjufi! Bet waj tas tas weenigais zehlous, ka banka newareja pastahwet — naw ihsti tizams! Un wai banka pawisam apklusufi, jeb tikai uf kahdu laiku? Wairaf gan israhdahs, ka ta uf wifu muhschu apklusufi.

Emburdsneekus fchi fina gauscham apbehdinaja, — bet ko lai dara, kad pagasta rozibai eespehjas truhst. — Wehletos, kã schahs behdigas finas, ko te usfihmejis, zitus pagastus pamudinatu uf kreetnaku bankas peekopshannu. — Wehl japeemin, kã pehz statistikahm finahm Kursemê tikai fshetrds pagastds krahshannas lahdes atradahs, stary tahm: Emburgã, Kr. Wirzawã, Dundangã un Polangã. Tagad, ja pirmã ne-atseltu, paliks tikai trihs! — J. B.

No Zaunpils. 22. dezembri Zaunpils meschafungs ar meschafargeem pa Zaunpils Kihlameschu jaktedami atrada beesds fahrlds kahdas meitas lihki. Mantelis tai bija pagalwi, pate ar pliku galwu. Diwi drahnas bija turpat pee galwas un kahdas pahri pehdas tahfaf atfal zimbi nosweesti. Islikahs, ka kad meita buhtu noschnaugta; balta drahna bij ap kalu, kreisã roka fwahrlds eekrampeta, labã isteepta. Gihmis bija filipelets tapis, jo jaw bija desmit nedelas apafsch fneega gulejufe. Meita tapa apwakteta lihdi pat beidsamo seemas fwehtku beenu, tad atbrauzã aseforis. Ta bija Smuzeneeku Beschu fainneeka meita. 17. novemberi wina bij gahjufe uf kahdam Wiksteneeku mahjahm zeemã, un no ta laika nosubufe. Turpat tahs mahjas puifis, ar kuru ta kopã turejufees, un ari drihs buhtu kifufees fanktees, tuhlin pehz meitas aiseeschannas ari isgahjis no mahjas. Retahlu no flepawibas weetas ir Skahminu frogs; pee frogã bij diwi wihri redsejuschu, ka weens isnahf no mescha, un tã ka wineem bij folijees kahds treschais beedris uf frogu atnahft, tad gaidijuschu uf nahzeju, domadami, ka tas winu beedris; tomehr nebijis wis gaidamais, bet tas puifis, kas meitai pafaf isgahjis. Winsch tapa tuhlin fanemts un teefahm nodots, bet wehl leedsahs, faka ka nestnot. Schi leeta wehl stahw ismekleschannã. Meitai efot ari nauda lihdi bijufe, bet pee lihla naudas ne-atrada.

No S . . . stes draudses. Es ne sinu waj wehl ir kahda draudse Latwijã, fur tahda gara ne weenadiba walda, ka pee mums S . . . stes drudse. Mehs dsihwojam pehz tã wahrda: „Katrs preeksch fewis un Deews preeksch wifseem.“ Tapehz pee mums ar ne kahda beedriba ar labeem zenteeneem newar pastawet. Mehs dibinajahm „dseedaschnas beedribu,“ apgahdajahm beedribas karogu; sem wina dseedadami kã pat S . . . stes draudses dseedaschannas fwehtkds ispelnijamees tai tã nosauktã dseesmu karã pirmo goda maksu, bet — tagad muhsu beedriba ir isnuhtufi, muhsu karogs — pel uf basni

zas-lunga fkapja. Tad atfal tee tã no fanktee wairaf attihstijuschees isrihfoja teatera israhdschannas un daschabus fainneezibã nepreekschannus jautajumu isskaidroschannas wafarus. Gahja itin labi, bet — Deewam schehl ari tee apklusufi. Tã nu mehs tagad dsihwojam tihri meerigi un zerejam ka wifis tas, kas pee attihstias draudses ir waja-dsigis, mums no kritihis no debesim bes puhlina, kã reis Israeka behrneem manna efot kritufi. D. D.

Si Sweizeenes mums fino, kã tur preeksch seemas fwehtkeem zeechs leetus lijis un zaur to leeli pludi zehlfuschees, kahdi pat pawafards tur neefot redseti. Taf, gods Deewam, tee isnemot kahdas aismestas linu gubas, seena laudses, tiltus un baklus — ne kahdu leelaku fshahdi nau darijuschu.

Waldbibas Wehstuejcha pehdejã numurã ir nobrukats pahrfkats par 1876. g. uguns grehkeem Kreewijã. Wis wairaf uguns grehtu ir bijis Maschawas gubernã, proti 812 kuru fshahde aprehkinata uf 6,386,201 rub. — Igaunijã bijuschu 51 uguns grehts, kuru fshahde aprehkinata uf 76,000 rub.; Kursemê 118 uguns grehti, fshahde 152,937 rub.; Widsemê 312 uguns grehti, fshahde 590,937 rub. Pawisam ir bijuschu Kreewijã 1876. g. 27,565 uguns grehti, kuru fshahde aprehkinata uf 56,360,719 rub.

Kostromã, kã, „Wirshas awife“ rafsta, nodomats februrara beigãs linu isstahdi noturet.

Olonezas gubernã pehdejds peezds gadds no plehfigeem meschafwehreem faplehsto mahju-lopnu wehrtiba aprehkinata uf 92,650 rub., pee kam katrs leel-lops tikai 10 rub. tafseerets.

No ahrsemehm.

Politikas pahrfkats.

Lafitaji mehdi fagaidit finas par fwarigeem notikumeem un masaf pahrspreedumus par to, kas warbuht notiks. Bet ne it reises schahdu gaidishannu war peepildit, jo ronahs ari brihichi, kurdos gandrihs ne kas nau notizis, kas buhtu ihpafchi eewehrojams. Ir scho reis mehs tikai mas par tahdeem notikumeem warefim wehst. — Leelwalstu fuhntni, kã mehs jau sinam, Konstantinopeli ir atstahjuschu un tekoschas darishannas stary schihm walstihm un Turziju ispilba schahdi darishannu wedeji: preeksch Wahzijas Dr. Busch, Anglijas Sokelin k., Austrijas un Ungarijas barons Herberts, Franzijas von Mony k., Italijas Galwagna k. un pr. Kreewijas Melidow'a k. Bet dasch jautahs, kadeht fuhntni aigahja un tomehr atfal zitus kungus winu weetã atstahja? — Walsts fuhntnis ir fawa waldneeka jeb fawas tehwijas weetneeks un miht tadeht fweeschas walsts galwas-pilsehtã, lai stary abahm walstihm pastahwetu dsihwa faite diplomatijas jeb politikas finã. Winsch fanem pawehles no fawas waldbibas un tahs wahrda tas fweeschai waldbibai dara to sinam, kas winam usdots. Tas tad nosihmê til dauds, it kã waldneeks pats buhtu klahf un fawu gribu issazitu un muti par muti runadams fweeschã waldneeka atbildi pats fanemtu, jo fuhntnis tahdu atbildi katru reis bes kaweschannas fawai waldbibai dod sinamu. Tadeht fuhntnis (Gesandter, Botshafter) no fweeschã waldneeka katru reis ja-fanem ar to godu un zeenishannu, kahda tam peenahfahs, kas keisara waj fehniina wahrda nahf. Kamehr nu kahda walsts fawu fuhntni pee kahdas otras walsts waldbibas tura, tamehr stary abahm walstihm walda meers un ja wairaf nê, tad tatschu ahrigi laba fatifschannas. Bet kad weena walsts otrai karu peefaka jeb ari tikai pilnigi eenaidã nahf, tad abu walstu fuhntni fweescho galwas pilsehtu atstahj un zaur to teel issazits, ka nu stary abahm walstihm ne kahdas labas fatifschannas wairs nau. To paschu nosihmê ari mineto leelwalstu fuhntnu aizzeloschana is Konstantinopeles; ar to ir issazits, ka stary tahm un Turku waldbibu labas fatifschannas wairs nau, ka tahs tai katru brihdi war karu peefazit u tã pr. — Bet Turkijã dsihwo dauds Ciropas pawalstneeku, kas bes aistahwetaja no winu walsts pufes tatschu newar palikt; bes tam minetahs leelwalstis ari Turkijas kristigos newar atstahf bes usluhschannas un beidsot Turkijã ir dauds Ciropas bankeereem un topmameem parahdneeze, tadeht min. leelwalstihm alafsch flaidri jastin, kas Turkijã noteel, to tahs waidiba eesahf darit re. Bet kad nu atfal no otras pufes winu gods un Turkijas apbehdinadama istureschannas ne-atkaut,

ka leelwalstu fuhtai wehl Konstantinopeli paliktu, tad waijadseja ih-paschus dariſchanu-wedejus eezelt, kam tikai sinams uſdewums un ne wis fuhtau teeſibas un peenahkumi peeſchirti. — To eewehrojot un atminotees, ka Turkija no leelwalstihm zaur wiau fuhtau aiſeeſchanu iſ Ciropas peederibas ta fakot iſſlehgta, ne maſ nau iſprotams, ka Turki par tahdu aiſeeſchanu wehl war gawilet! Wini domà, ka wiau waldbiba zaur ſawu ſtuhrgalwibu leelaſ leetas iſdarijuſe, bet ne-apdomà, kaſ zaur to beidſot war iſnahkt. — Meera noſlehgſchana ar Serbiju un Montenegriju wehl nau notikuſe un wehl ari ne maſ nau nodibi-nats, uſ lahdeem pamateem tai buhſ notikt. Paſſird, ka Montenegrija tiſſſhot paleelinata, kurpreti Serbijas robeschſas palikſſhot ta preeſch kara bijuſchſas. Ta tad ta ſwarigakà leeta pee iſlihgſchanaſ buhtu wiſpirims nodofchanaſ, ko Serbija Turkijai parahdà un ſawſtarpiga ſſahdes atlihdſſinaſchana. — Turku waldbiba abuſ ſirſtus it godigi uſ-aiſinajuſe, lai tee iſlihgſſot un lai tadeht eezetot ihpaſchus pilnwaruſ, kaſ ar tamdeht eezelteem Turku pilnwareem ſahktu lihgt; bet wehl taſ nau notiziſ, wehl ari ne-eſot ta weeta ſinama, kur abahm jeb wiſahm trim daſahm jaſanahkt. Dſird ka Wiſnes pilſehta. — Waj nu Turku waldbiba maſ zeribas, ka tahda meera ſlehgſchana pateſi iſdoſeeſ, jeb waj wina biſſtahſ, ka Boſnijas, Herzogowinaſ un Bulgarijaſ (Turku walſſſ gubernas, kur taſ dumpiſ ploſſijahſ) deht ar tahdu jeb ar tahdahm Ciropas walſſſihm karſch zelſeeſ, — uſ wiſu wiſſi wina riſkojahſ uſ karu ar wiſeem ſpehſteem un dewuſe ſingru pawehli, ka ari teem beidſameem karuwiſu ſaſauzeeneem (militſcheem) iſſà lailà ja-eeſtahjahſ deenafà. Kad eewehro, ka Turkeem pee wina iſnihtuſchahm buhſchanaſhm foti gruhti nahkhaſ, tahdaſ dahrgaſ kara-rihtofchanaſ iſdarit, tad lehti war nopraſt, ka wini pareſi negaſu un tadahl ſa-toiſahſ uſ zihniſchanaſ lihdi beidſameem ſpehſteem. Preeſch jannà Turkijaſ parlamenta runaſ wiſru zelſchanaſ pa daſai jau notikuſchſas. Kà tahſ mehdiſ notikt, peerahda ſchahdaſ ſinaſ iſ Bulgarijaſ.

Tur laudis maſ ko no wehleſchanaſhm ſinaja, kad peepeschi amata lapà iſuahza ſludinajumuſ, kaſ toſ preeſch Bulgarijaſ iſwehletos 6 aiſſtahwuſ pee wahra da ſauza. No teem ir 5 Turki un 1 Greekiſ, no kureem 5 ir Bulgaru aſakee eenaidneeki. Un ſchee wiſri lai aiſſtahw tuſſſtoſchſahrtigi eewainoto Bulgariju!! — —

ſigahjuſchà reiſà mehſ ſinojahm, ka karſch ſtarp Franzijaſ un Wahzu laikrakſteem jau „pagalam“; „pagalam“ bija gan, bet deem-ſchehl, lai driſſ atkal no jauna un nu daudi aſaki uſſahktos. Iſpaſchi Grantſchi nepeekuhſt arweenu jaunaſ apwainoſchanaſ pret Wahziju iſgudrot. Ta ari taſ laikrakſſſ „Revue des deux Mondes“ (Mehneſcha rakſſſ), kaſ ſawas iſplatiſchanaſ un ſawu dſili mahzitu lihdiſſtrahd-neeku deht foti augſtu ſtahwoſli eenem un ne kad tiſ lehti aſàſ ſtrihdu leetaſ ne-eejaujahſ, tagad neſſ kahdu rakſtu, kurà par 2 ſchſiraſ ſloti (juhraſ-ſpehku) Baltijaſ juhra teel runatſ un pee tam Sweedrijaſ, Dahnijai un Hollandijai taſ padomſ dotſ, lai tahſ ſargajahſ no Wahzijaſ jeb — ka min. laikrakſſſ paſtahwigi ſaka — no „Bruhſchu“ uſwahreſchanaſ zenteeneem un lai tadeht aparunojahſ uſ attureſchanaſ. No wiſa redſamaſ, ta ne wiſ weenaſ jeb oſra lihdiſſtrahdneekiſ ſchahdaſ niſnaſ walodaſ iſpandis, bet ka min. laikrakſta redakſija pilnigi pehzeepreeſch labi apdomataſ ſahrtibaſ ſtrahdà un tadeht laikam ar ſawu waldbibu ſtahw ſatarà. Redſem ka ſchee ſtrihdi beigſeeſ.

Wahzijaſ walſſſ ſapulzeſ lozekku wehleſchanaſ nu ir pabeigtaſ (ne wiſ „pagalam“); ſozial-demokratu partija ir druſſzin pee-auguſe, tomehr pee winaſ wehl ne tiſdaudi lozekku (15) nepeeder, ziſ wajadſigi lai tee par ſewi waretu kahdu peeſchliſſimu eefneegt; to wiſru partija, kaſ ahtri uſ preeſchu griſ doteeſ (ſokotaji), nau maſinajuſehſ, bet gan tautas brihwprahtigo partija; konſerwatiwu (rahmo) partija ir pee-auguſe. Sokotaji zaur ſawahm awiſehm lamà un ſaimo brihwprahtigos, kurpreti ſchee ar apbrihnojumu jehra duhſchu atbild, zaur ko juſſchanaſ wehl jo leelataſ paleek. Bitas awiſeſ ſchahdu glehwu iſtureſchanaſ foti mahne. Ta tad ari Wahzijaſ atſiſſt, ka ne iſ reiſeſ glehwumſ ir derigſ. Pee mums to wiſ pirms, ka rahdaſ, „Balt. Wehſtneſiſ“ atſiniſ, tiſ ka taſ praſtu lamaſchanaſ par daudi ſwarigaku tura, ne ka leetaſ iſſſaidroſchanaſ.

No Auſtrijaſ ſino, ka iſlihgſchana ar Ugarijaſ walſſſ daſu wehl nau iſdewuſehſ. Anglu awiſe „Times“ (laſi Teimſ) neſſ kahdu rakſteenu, kurà leelwalſſihm teel padomſ dotſ, lai tahſ Turkeem at-lautu promeſ-laiku preeſch apſolito jauno walſſſ eeaſthdu eewehſchanaſ,

bet pee tam lai wiſas walſſſ kopà Turku waldbibaſ dob ſinat, ka tahſ neween weenprahtigaſ, bet ari nomoda un alaſch gatawaſ, ar Tur-keem tikai uſ tiſ iſhu laiku paſeeſtees, ka taſ uſ wiſu wiſſi wajadſigſ. Schiſ rakſſſ laikam ir paſludinatſ uſ to ſiau, ka leelwalſſſſ tiſ lab Turkiju, ka ari Serbiju uſaiſinajuſchſas, ar meeru noſlehgſchanaſ paſteig-teeſ. — Ziſ tahlu Franzijaſ mahzitaſu nekauniba eet, peerahda kahds ſpredikiſ baſniſà, kurà kahds miſionarſ ſtarp zitaſhm leetam ſazijaſ: „Mani ſirde mihtee brahli! Tehwi un mahtes lai gahdà, ka behrni mahjahſ Deewa luhgt un katſſim; lai wini ari ruhpejahſ par kahda amata iſmahzijaſchanaſ, bet tad pilnigi peeteek. Skolaſ mahziba nau wajadſiga un nepeeder pee winaſ peenahkumeem. Luhkojeet uſ wez-laiſu waroneem; wini gahja kara ar luhgſchanaſ pahtareem weena un ſobinu oſra roſà un pahrahaſa alaſch ka uſwaretaji; tagad ir zitadi un tadeht 1870—71 g. Franzija ne-uhwareja, jo tikai mahzitaſi un paweſta kara-pulki, kaſ ari foti deewbijigi, iſpildija ſawu peenahkumu, tee ziti ne. Doſchanaſ uſ preeſchu, ſkolaſ mahziba, ko ta laba dara? re.“ — Mehſ ſmejameeſ par tahdu ſpredikiſ, kad to Franzijaſ ſaka. Bet kad to paſchu, tikai zitaſdòſ wahrdòſ, baſniſà dſird ahrpuſ Franzijaſ, zitur, ko mehſ tad daram? G. M.

Schiſ un taſ.

- Dangawneekſ. Kloaſ, ſonka, aſ tiatri wairſ naiſſchu!
 Abawneekſ. Nu na nu?
 D. Latwiſſchu tiatri iſnal par dorgu in par woju.
 A. Na nu?
 D. Ah re nu loaſſiſu woaſtwaſſi, ka radiktarſ palikſ par moanaſi in duhſ tiatruſ in kunzartas iſ noktiſ.
 A. Nu?
 D. In zana iraid wiſu kapeikaſ 50 in rubli 2.
 A. Iſ reiſeſ?
 D. Sche ta nu Abawnihtſ, namaht rahkinoat! Wuſ ta mahnaſniſà mol-ſahſ zanaſ ka pi goaſaſ!
 A. Nu, tad iſ mehneſcha?
 D. Natrahpija! Zana joamaſſa par 12 mahnaſcha tikai raif.
 A. Loti lehti!
 D. Abawnihtſ runa toaſniſibu.

Atbildes.

A. Timm. — **Z.** — „Balt. Seml.“ no ſchi gada Zums jau peeſuhtitſ un weenaſ eſſempl. no 1876 g. preeſch Zums uſglabataſ. To jautajumu lahpraht uſnemam un ruhpeſimeeſ par atbildi. Sehktu deht iſg. nebetu aiſlaidahm wehſtuleſ Meha I. — Berlinè, un ſt. dahſ, Gögginger un Wagner — Mihgà.

Ferd. Zimm. — **S.** Aiſſuhtijahm.

J. G. Thal. — **Str. Z. m.** Ir tee 2 wehlaſ apſt. eſſ. teel ſuhtiti. — **J. K.** I. beſ runaſ war eeaſteteſ Kurſ. b. beedr. par lozekli, tiſ la winaſ ja-atrakſta luhgſchana uſmaſchanaſ deht un japeejuhta 1 rub. gada-maſſaſ, uſ to tad beedribaſ preeſchneeziba winaſ peeſuhtitſ ſtatutu un uſmaſchanaſ leezibu. Taſ patſ ja-eewehro ari ziteem, kaſ par beedreem gribetu eeaſteteſ un paſchi newar atnahkt. — Zuhſu jautajuma deht beedr. wiſze-pretidentſ Zums laidiſ ihpaſchu wehſtuli.

A. J. M. — **tz. w. w. B.** — **Her. ryg.** — „Ihr Blatt iſt aller liebſt, nur Ihr Sprache, taucht dem Dämon nicht!“ Und Ihre Sprache?

G. Zeres. Sirnigu paldees! — Zuhſ rakſteet, ka ta „tunſibaſ-muza“ laudihm paſludinajuſe, ka winaſ behrniſ jau preeſch dſimſchanaſ no „Baltijaſ Seml. kopja“ pehreenu dabujis. — Mums leetaſ, ka to muzu waijadſehſ apakſch pum-pja liſt.

Pofend. p. w. — Mehſ Zums lahpraht tizam; bet luhgtum, tiſjeet mums ari, proti ka abeem taſniſiba: Zums — ta 2 r. 60 l. eſat eelikuſchi, un mums — ta tilai 20 l. eſam ſanehmuſchi, un gald nemeet par eewehrojumu mahzibu, ka naua beſ apdroſchinaſchanaſ behg iſ wehſtulehm.

Fr. — **K.** Kad mehſ ar druktataſu gribetu tapat darit, ka Zuhſ ar mums, un winaſ liſtu 2 g. uſ nauaſ gaidit, tad taſ gan laikam par to foti pateiktos. Paſtelletos eſſ. ſuhtim, bet „uſtiziba pret uſtizibu.“ — tapehſ luhdſam paſteigteeſ, preeſch mums ari „kalejſ netaſ wiſ ſubrabina debeſiſ.“

"Baltijas Semkopis"

isnāht arī šīnī 1877. g. un nēs, tā lihdš šīm, sīnas un mahzības par
lauksaimniecību, lopu-, bišņu- un dārsu-kopšanu,

tā arī
politikas un zītas sīnas

un pahrspreedumus par dāschadahm leetahm.

Maksā: par gadu 2 r., par 1/2 g. 1 r. 10 l. un ar peesūhtīšanu 2 r. 60 l. un 1 r. 40 l.
Rihgā ar peesūhtīšanu zaur grahmatu-pahrbotawahm 2 r. 30 kap. f.

Apstelleschana: wīdās weetas, tur un tā jau laitraktus apstelle. Kas no laukeem 6 est. uš weenu adrešī par pastu apstelle, dabu weenu est. par wēlti klāht.

Ibdalīschanas weetas: Jelgawā: grahmatu-pahrbotawās un pee lopmaneeem Klein, Höpfer un Siller k.k.; Rihgā: grahmatu-pahrbotawās un pee lopmaneeem Berchendorff, Ralku- un Schkunn-eelu stuhri, № 13, un Windmann, Ahr-Rihggas Ralku-eelā № 18.

Birmee f. g. num. ir wehl ar weenu dabujami.

Jelgawā, Katofu eelā № 2.

Kedafija.

P. Berchendorff

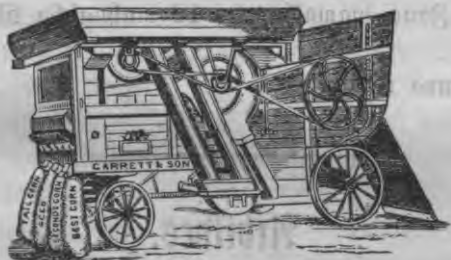
Ralku- un Schkunn-eelu stuhri Nr. 13,

peedahwa par wīshlehtako tirgu: līnu-dsīhjas preekšč aufchanas, pa-
fulu-dsīhjas preekšč aufchanas, wīlnas-dsīhjas preekšč aufchanas, līnu-
deegus preekšč schuhščhanas, kolwīlnas maščīnu deegus uš rulīschēem,
īshstenuš Angtu kolwīlnas deegus preekšč aufchanas, wīdās numurds
un smalkumds, tā arī druktatus deegus eekšč leelas mīsternu īshweles.

Mudeklus un pussaudklus preekšč weščas, wadmālu, puss-
wadmālu, tuhtu un bukstīnu eekšč leelas īshweles un īhpašči lehteem
zeneem.

R. Barrett un Sons

fabriku eetafijis 1778. g.

Lokomobiles,
twaitu-kuhleju ūdmalas,
twaitu-katlus un
guloščas twaitu-maščīnes
wīfadds leelumds,
platas un rīnki greesdamahs
fehjamahs-maščīnes,
ekšetu-maščīnes

u. t. j. pr.

Pahrdoščhanas-weeta
pee

J. W. Grahmann,

Rihgā,

Nīkolai-eelā, strehlneeku dārsam blafus.

Nams

leels un preekšč andeles lihdš ar eebrāuf-
ščhanas-weetu labi eeriktets, ar ruhmi-
geem spēlereem un wīsu pilnīgu peede-
rumu labā weetā Jelgawā ir pahrbotamš.
Gematščhana un nomatščhanas lihgumi
koti peerehmīgi; — klāhtafas sīnas pee
C. Myrthenberg, Kanāleelā № 2. blafus
wahj elementarškola.

Zeenijamus semkopjus, kas grībetu
eetafīt

semkopības- un amatneezības darba-weetas,

tā. ūdmalas preekšč mīlteen, stehrelehm,
lauleem waj eljas; tā pat arī lahgu-ūd-
malas, kegetu zeptus, semes-malkas spai-
dus, wīlnas-lahstuwes, waj alus-bruhščus
un brandwīhna dedsinatuwes, daram zaur
šcho uš to usmanīguš, tā zīwīl-īnščeneeris
R. Diekmann lungs, kas wairaf gadus
ar tahdahm leetahm darbojees un tahs
īshēginajis, peedahwajahs preekšč plāhru
sagatawoščhanas, eenahščhanu un īsbo-
ščhanu-aprehēinaščhanas un padoma peedo-
ščhanas, tahdā wīhē tas wīslabafī īsba-
rams, un aem pretī tahdus ušderumus
sawā tantorī

Biegler's un beedris,

Rihgā, Bīls-eelā № 19.

un wīfadās zītas lauksaimn. maščīn. u. rīhki.

van Dyk,
Rihgā,
leelā smīlšču eelā
Claytona
lokomobiles, tul.
maščīnes,
Packarda
superofšats

Mans jaunais

Katweešdu

Kalenderis

(ar bildehm puščkots)

uš 1877 g.

ir par wīseem zīteem lihdš šīm īshah-
tūschēem jo wairaf eewehrojams zaur sawu
bagatīgu šaturu, īhpašči arī zaur to, tā
tani atrodahs derīgi raksti un sīnas preekšč
lauksaimneekēm, to zīti katweešču kalen-
derī lihdš šīm wehl nebija sawā pee-
situmā ušnehmīschī, tā par peem.: Grūht-
nejuma-kalenderis preekšč sīrgeem, gowīhm,
aitahm, zūhtahm; saimneezīgi eewehrojumi;
dsēlšzēku līhnījas, rentes-tabulas, stempela-
papīhru ženas, tīrgus. Staštī un dsejoki zc.

Maksā 20 kap. f.

E. Sieslāč's,

bīšču- un grahmatu-drūkatōjs.
Jelgawā.

Siteju- un stītu-

kulāmahs-maščīnes

ar rolahm un sīšnāhm dšenamas
kuras zaur sawu salīščhanu arī pee mums
tā koti derīgas īsrahbījūščahs — ar mīstnu
lehgereem un ar dsēlšu- waj kofa-stēlehm;
wīfadus Anglešču- un Sweedru-
arklus;

dsēlšu naudas- un wehrtības- pa-
pīhru stāpīnus preekšč pagafīta wal-
dībahm — [185]

pahrbot no lehgera

Biegler un beedr.,

Rihgā, Leelajā Bīls-eelā № 19

Pafawus,

maščīnu-ekku un

dezīmālschwarus

pahrbot no lehgera

[169]

Biegler un beedr.,

Rihgā Bīls-eelā № 19.

Kahdas pee Leel-Wīrzawās peede-
rosčas 100 puhrweetas leelas mahjas
ar labu, auglīgu kweešču semī un labahm
plawahm ir no ūrgeem 1877. g. uš aren-
dī īsdodamas. Klāhtafas sīnas Jelgawā,
Katofu-eelā Rōhlera eebrāufščhanas weeta.

Dsešnu rota školas behrneem.

Apghadata no J. Zīmšes, sem-dīrek-
tora, Rihgā pee Rīmefa, Wāltā pee Rūdofsa
un Paulīna f. Saščuhta par 30 l. eesēta
par 37 l. Pahrdewejeem lehtafī.

Weenu auglīgu meščkūngu mīišču
ar kweešču semī un labas mahjas
war dabut uš rentī no ūrgeem 1877.
Rur? To dob sīnamu Jelgawā, Wez-eelā
№ 4 pee Konzīus.

Kulāmahs-

maščīnes

ar twaitu-, sīrgu- un rotu- spēhku dšenamas,

labības-wehtīschanas-

un

ekšetu-maščīnes

leelā īshwehlē no lehgera pahrbot

Biegler un beedris,

Rihgā, Leelajā Bīls-eelā № 19.

Komīšjoners preekšč Smokenslas
semkopības-beedribas

sem Sawas Keisariškas Augstības
Leelstīsta Nīkolajo Nīkolajewīščha
Wezata aīštahweščhanas.

Sweedru, Ang-

Arklus

leeschu un

Wāhju ween-

un dīwjuhgu

no kofa jeb

dsēlšes tāfītus.

Čzesčas ar kofa-stēlehm

Arklu dafas,

fā: stahwī, soles, sīrīhkes-
dehtus no labafahs un jau-
nafahs formas

is fabrifas no

Defverunt'a Brud,

Sweedrija,

peedahwa no sawas wee-
nīgahs pahrdoščhanas-
weetas

J. W. Grahmann,
Rihgā,

Nīkolaja-eelā, strehlneeku

dārsam blafus.